

BAKLAGİLLER

Familya: *Leguminosae*

Alt familya: *Papilionaceae*

Cins: *Phaseolus*

Tür: *Phaseolus vulgaris*

Phaseolus vulgaris var. *nanus* (Bodur fasulye)

Phaseolus vulgaris var. *comminus* (Sırık fasulye)

Phaseolus coccineus (Ateş fasulyesi)

Phaseolus lunatus (Lima fasulyesi)

Phaseolus aureus (Mang fasulyesi)

Phaseolus mungo (Mungo fasulyesi)

Phaseolus calcaratus (Pirinç fasulyesi)

Phaseolus angularis (Adzuki fasulyesi)

İri
tohumlu

küçük
tohumlu

Cins: *Pisum*

Tür: *Pisum sativum* (Bezelye)

Pisum sativum var. *vulgare* (Tohumları yenen bezelyeler)

Pisum sativum var. *saccaratum* (Şeker ve sultani
bezelyeler)

Pisum sativum var. *arvense* (Hayvan beslenmesinde
kullanılır)

Pisum sativum var. *medullare* (Konservelik bezelyeler)

Cins: *Soja*

Tür: *Soja max* (Soya fasulyesi)

Cins: *Vicia*

Tür: *Vicia faba* var. *major* (İnsan beslenmesinde kullanılır)

Vicia faba var. *minor* (Hayvan beslenmesinde kullanılır)

Cins: *Vigna*

Tür: *Vigna sinensis* (Börülce)

Baklagillerin ekonomik önemi:

Üretim (t)

Yıllar	Fasulye	Bezelye	Bakla	Börülce	Barbunya	Toplam
1996	455 000	43 000	55 000	9 750	45 000	607 750
1997	450 000	50 000	47 000	10 000	38 500	595 000

Üretici iller

Fasulye: Samsun, Antalya, Hatay, Bursa, Aydın, Tokat, İçel, Konya,
Muğla, Balıkesir, İzmir

Barbunya: Muğla, Samsun, Bursa, Niğde

Bezelye: Bursa, Balıkesir, Hatay, İçel

Bakla: İçel, Adana, Antalya, Aydın, Hatay, İzmir, Bursa

Börülce: İzmir, Aydın, Hatay

FASULYE:

Orijin ve Tarihçe:

Güney Amerika 16 yy → Avrupa

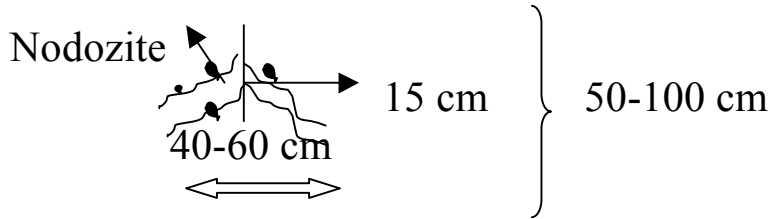
***Phaseolus coccineus* (Ateş fasulyesi):** Çiçekler kırmızı, yapraklar koyu yeşil, meyveler iri, uzun ve üzeri pürtüklü, kılçıklı, kabuk sert, baklaları ve tohumları yeşil halde kurutularak tüketilir. Donlara dayanıklıdır.

***Phaseolus lunatus* (Lima fasulyesi):** Taze tüketim amacıyla kullanılır. Meyveler kısa, iri ve geniş, thumlar iri

Bitki özellikleri:

Fasulye tek yıllık, dik veya yayılıcı, tırmanıcı, otsu bir bitkidir.

Kök: Kazık kök+saçak kök → Zayıf 50-100 cm derinlik

Nodozite yapıcı bakteri: *Rhizobium phaseoli*

Çiçeklenme ← Nodozite oluşumu → çiçeklenmeden önce

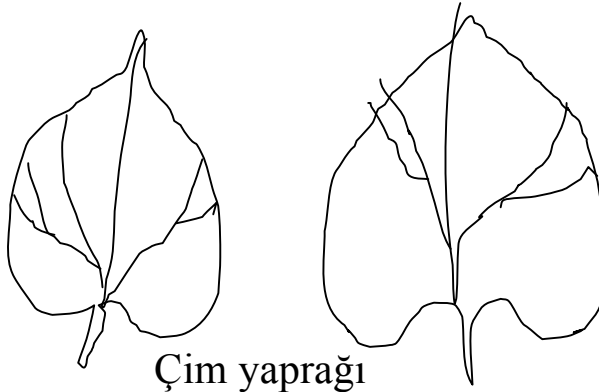
Gövde: Boğum+boğum arası, silindir şeklinde, 6 köşeli ve içi boş

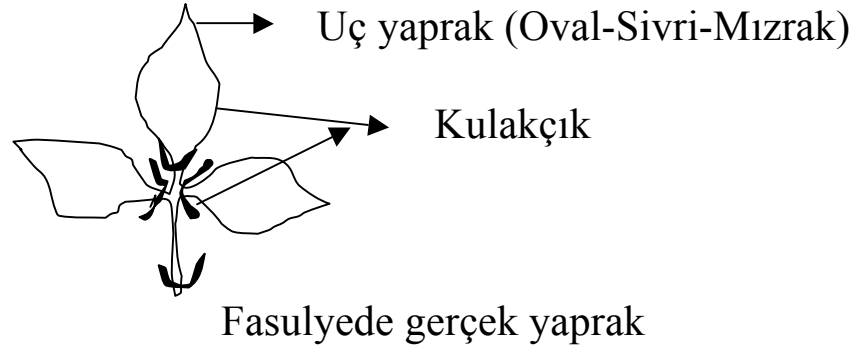
Gövde şekilleri: Sarılıcı-yarı sarılıcı-bodur

Gövde boyu: Bodur çeşitler: 20-60 cm

Sırık çeşitler: 2-3 m

Yaprak:

Çiçek: salkım şeklinde (1-rozet, 2-geçit formu, 3-salkım

Salkımdaki çiçek sayısı: 3-15 adet, ortalama 4-6 adet

Çiçek tipi: erselik, 5'li, çanak yaprak çan şeklinde, taç yaprak 5 farklı yapraktan oluşur: **Bayrak + 2 adet kanatçık + 2 adet kayıkçık,**

Çiçek rengi beyaz, koyu mor veya kırmızı, **Erkek organ** 10 tane, 9'u birleşik 1'i ayrı, **Dişi organ** 1 adet, dişi tepesi tek parçalı, yumurtalıkta 2-8 adet tohum taslağı bulunur. **Tozlanma** kendinedir.

Meyve:

Şekil: yassı, yuvarlak

Uzunluk ve en: 8-25 cm / 1-2 cm

14 cm'den az : Kısa

14-18 cm: Orta

18 cm'den fazla: Uzun

Meyve ucu: düz veya kıvrık

Renk: sarı, yeşil tonları, bordo, yeşil zemin üzerine mor kırçılı

Kılçıklık: Çeşit özelliği, taze tüketimde kılçıksız çeşitler istenir.

Tohum: Meyve başına tohum miktarı: 1-12 adet, **tohum şekli** böbrek, silindirik, yuvarlak, **tohum rengi** beyaz, krem, koyu krem, siyah, kahverengi, bordo, kırmızı, veya siyah, kahverengi bordo benekli, **1 g'daki tohum sayısı** 10-60, **1000 tohum ağırlığı** 150-1000 g

Besin değeri: 100 g taze fasulyede bulunan besin maddeleri

Su (g)	KH (g)	Protein (g)	Yağ (g)	Ca (mg)
93	6	2.5	2	4

A vitamini	B ₁ (mg)	B ₂ (mg)	Niacin (mg)	C vitamini
500 UB	0.01	0.15	0.5	15-20 mg

Phaseol ve phaseolin → İnsülin etkili

Ekolojik istekleri:

Sıcaklık: 0°C 10°C 16-24°C 30°C
Don Büyüme optimum zararlı
Durur gelişme

Düşük sıcaklıklar: büyümede yavaşlama ve duraklama, çiçeklenmenin gecikmesi, verim düşüklüğü

Yüksek sıcaklıklar: çiçek dökülmesi ve kuruma

Işık: Nötr gün bitkisi, kısa ve uzun gün çeşitleri de vardır.

Yağış: 500-1500 mm yağış/yıl → Sulamaya gerek yok

Çimlenme ve gelişme çiçeklenme meyve tutumu
125-175 mm 25-75 mm 150 mm

Toprak: Derin, geçirgen, sulama yapılacak yerlerde 60-100 cm derinlikte olmalı, pH 6-6.8 olmalı, pH: 5.2'de Mn fazlalığı, 7.0'de Mn noksanlığı görülür.

Yetiştirme tekniği:

Çeşit: Yalova 5, Yalova 17, Boncuk Ayşe, Şeker Ayşe, 4-F 89 (sırık), Karasu, Sarı su, Sazova, 40 günlük, Ferasettsiz, Gina
İlk hasat süresi: 40-60 gün

Ekim zamanı:

Akdeniz şubat
Ege mart
Marmara mart sonu-nisan başı
Orta Anadolu nisan sonu-mayıs başı
Doğu Anadolu mayıs-haziran

Tohum miktarı: 7-10 kg/da

Ekim şekli: serpme ve sıraya (Sırık: 50-60 cm X 20-30 cm
Bodur: 40-50 cm X 15-20 cm)

Gübreleme: 2.5 t/da ahır gübresi

NPK: 10:20:0 veya 8:16:8, Ülkemizde 4 kg N + 6 kg P₂O₅

Bakım işlemleri:

Çapa: Çıkış sonrası, 4-5 yapraklı devre (10-15 cm) seyreltme

Boğaz doldurma: sırik çeşitlerde

Sulama: Karık sulama tercih edilir. 300-450 mm/da

Askıya alma: sırik çeşitlerde

1. herek veya ipe sardırma
2. kafes tellere sardırma
3. yılanvari iplere sardırma
4. mısıra sardırma

Hasat ve verim: 500-2000 kg/da

Hasat olgunluğu: meyvenin normal iriliğinin 173'ünü aldığı dönem

Hasat yöntemi: el ile

Paketleme şekli: Dökme, PE torbalar, tahta kasalar

Muhafaza: 3-6⁰C, % 95-98 ON → 10-11 gün